Täydentävä lausunto 8.9.2022

Arvoisa puheenjohtaja, arvoisat valiokunnan jäsenet

Valiokunnan asiantuntijoiden 7.9. esitykset ja näitä seurannut valiokunnassa käyty keskustelu energiamarkkinoiden kriisiin liittyen oli kautta linjan yksimielistä: Markkinoiden korkeimpia hintoja tulisi suitsia, mikä tarkoittaa markkinoiden hinnanmuodostukseen puuttumista. Ruusunen, Kuuva, Huttunen ja Liski korostivat, että sallitut enimmäishinnat ovat liian korkeita. TEM:n edustajat mainitsivat tavoitteekseen tason 1000 €/MWh enimmäishinnoille. Myös energiateollisuuden edustaja Salomaa totesi enimmäishintojen olevan ”hirmuisen korkeita.” Liski osoitti esityksessään, kuinka enimmäishintojen leikkaaminen johtaisi johdannaishintojen laskuun ja sitä kautta ratkaisisi johdannaiskaupan vakuuksiin liittyvät kysymykset.

Samana päivänä TEM:n asiasta vastaava virkamies Huttunen esiintyi julkisuudessa (A-studio) todeten Suomen linjan olevan, ettei markkinoiden hinnanmuodostukseen tulisi puuttua. Huttunen esitti tämän linjauksen hyvin määrätietoisesti, eikä virhetulkinnoille TEM:n todellisesta linjasta jää epäselvyyttä. Uutiset toistavat Huttusen viestiä.

Tässä täydentävässä lausunnossa totean, että: TEM asiasta vastaava virkamies antaa ristiriitaista tietoa valiokunnalle ja julkisuuteen kriisin ratkaisun näkökulmasta hyvin keskeisestä kokonaisuudesta.

Kuulemisen jälkeen uutisoitiin EU:n esityksestä hintakatoksi tasolle 200 €/MWh sellaiselle tuotannolle, joka ei ole kriisin myötä kohdannut korkeita kustannuksia. Markkinahinta muilta osin määräytyy muilta osin kuten aiemmin. Suomen kannalta esitys on huono siinä mielessä, ettei se vaikuta Suomen kohtaamiin hintoihin: Kuluttajat maksavat edelleen korkeinta mahdollista hintaa ja tämä korkein hinta houkuttaa sähkön vientiin Suomesta samoin kuin tällä hetkellä. Ongelmat ratkeavat ainoastaan puuttumalla korkeimpiin hintoihin.

Olisi tärkeää, että Suomea edustaisi neuvotteluissa virkamiesjohto, joka ymmärtää vastuullaan olevat asiat koko talouden näkökulmasta. Lisäksi olisi varmistettava se, että virkamiesten agenda on valiokunnalle esitetyn mukainen.

Matti Liski
professori
taloustiede
Aalto-yliopisto